

שיעור מספר 8
15 - 21 אוגוסט*

שליחויות בין-תרבותיות

שבת אחר הצהריים

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת שיעור השבת השבועי: יוחנן 4:4-30; מתי 5:1-13; מארק 8:1-20; מתי 15:21-28; לוקס 11:11-17; יוחנן 12:20-32.

פסוק לשינון: "הן עבדי אֶתְמַד-בו, בְּחִירֵי רִצְתָהּ נִפְשֵׁי. נִתַּתִּי רוּחִי עָלָיו, מִשְׁפָּט לְגוֹיִם יוֹצֵיא." (מתי 12:18).

מעניין ללמוד שישוע בילה כל-כך הרבה מזמנו במפעל חייו בגליל, הידוע בשם "גְּלִיל הַגּוֹיִם" (מתי 15:4), ללא ספק משום ההשפעה של עמים אחרים במחוז. באזור זה, בנצרת, בילה ישוע את רוב שנותיו לפני תחילת פעילותו הציבורית. הודות למיקומה, נצרת הייתה קרובה לנתיבים ראשיים בהם נסעו יחידות צבא רומיות, ושיירות סוחרים, בין היתר. כתוצאה מכך, ייתכן מאוד שבא ישוע במגע עם חיי הזרים לאורך כל חייו המוקדמים (ובטח בזמן ששהה במצרים). לאחר דחייתו בנצרת (לוקס 31-16:4), ישוע התרכז בפועלו בעיירה הגלילית הקוסמופוליטית של כפר נחום. מגעים אלה עם גויים ועולמם השפיעו באופן משמעותי על פועלו ותורותיו. למרות שהתמקד בעם ישראל, העולם הנרחב היה מושא דאגתו. במהלך יותר משלוש השנים של פועלו, בין טבילתו לבין עלייתו השמימה, לפחות שש פעמים בא ישוע במגע ישיר עם אנשים מעמים אחרים. השבוע נלמד מדיווחי הבשורות אודות מגעים אלה.

*לימדו את השיעור השבועי לקראת שבת ה-22 לאוגוסט.

האישה השומרונית

בתקופתו של ישוע, ישראל העתיקה הייתה מחולקת לשלושה מחוזות: הגליל, השומרון, ויהודה. השומרון ממוקם בין הגליל ויהודה. השומרונים סגדו לאלוהי ישראל אבל לא באותה הדרך בה יהודים סגדו לאלוהים. כשדה שליחות ראשוני, השומרון היתה אידיאלית לשליחי ישוע משום קירבתה הגיאוגרפית לישראל.

קראו את יוחנן 4:30-4:4 מה נוכל ללמוד מהסיפור הזה על הדרך בה ישוע העיד שאינם יהודים? באילו דרכים צעד ישוע מחוץ לגבולותיה של מסורת, במגמה להגיע לנימי נפשה של אישה זאת?

האישה השומרונית הייתה מעודכנת ובקיא בהיסטוריית עמה, ושאלה שאלות נבונות. היא הובילה את השיחה עם שאלותיה. ישוע בחר משאלותיה והצהרותיה דברים שיועילו לה מבחינה רוחנית. הנקודה היחידה שבה שינה ישוע את השיחה הייתה כאשר אמר לה להביא את בעלה, בידעה שהיא לא הייתה נשואה אבל חייתה כנשואה עם מספר גברים בעבר. כמובן שבקשה זו סללה את הדרך לליבה למרות אי הנעימות שהרגישה. כתוצאה מכך, עדותו לה הייתה רבת עוצמה. כמו כן, אל לנו לפספס את שתועד ביוחנן 4:27. התלמידים הופתעו כי ישוע דיבר עם אישה זרה. ישוע הפר מנהג יהודי כשביקש מאישה שומרונית לתת לו לשתות, מה גם שהיא שהיה לבד בנוכחותה. בשומרון היה ישוע מחוץ לטריטוריה יהודית ומרוחק מעיני שומרי המסורת היהודית, כמו-כן ישוע הבחין בין מסורות מעשה ידי אדם לבין תורותיו ומצוותיו של אלוהים.

לאיזה מרחק מהנחות שלכם תהיו מוכנים ללכת, על-מנת לשרת אחרים? לאיזה מרחק בעצם עלינו ללכת?

קציין הצבא הרומי

קיראו את מתי 13-5:8 (ראו גם לוקס 10-1:7). מה מלמד סיפור זה על הדרך שבה אפילו פערים תרבותיים עצומים יכולים להפר למען הבשורה?

בכפר נחום ביקש קציין רומי את ישוע. היהודים התמרמרו על הצבא הרומי הכובש, ובמקביל רומאים רבים שנאו יהודים. למרות הפער התרבותי-פוליטי העצום הזה, אנחנו יכולים לראות מערכת יחסים קרובה בין הרומאי הזה לבין יהודים. בבשורה על-פי לוקס, מתועד שקציין המאה הזה הלך אל "זְקִינֵי הַיְהוּדִים" (לוקס 3:7) לבקש מהם להביאו אל ישוע. ומאוד מפתיע שהם נענו לבקשתו, ושאלו את ישוע לבוא ולרפא את משרתו של הקציין. מי היו זקנים אלה? הטקסט לא נותן מידע מספק, אולם נראה שהם התייחסו לישוע באופן די שונה מיחסם של מנהיגים אחרים. הקציין היה איש אמונה; מילותיו לישוע, "רַק דָּבָר דָּבָר וַיִּרְפָּא נַעֲרִי" (מתי 8:8) היו עדות מדהימה לאמונתו בו. הקציין לא חיכה לראות אם היהודים עצמם יקבלו את האחד שטען שהוא המשיח. כש"הָאִזְרֵי הָאֲמֵתֵי הַמַּאִיר לְכָל־אָדָם אֲשֶׁר בָּא אֶל־הָעוֹלָם" (יוחנן 1:9) זרח

עליו, אם כי מרחוק, אז הבחין (הקציין) בתפארת בנו של אלוהים" (אלן גיי וייט, כמיהת הדורות עמ' 317 בגרסא האנגלית).

הקציין הבין וכיבד רגישויות יהודיות דתיות. הוא ידע שעל-פי החוק היהודי חל איסור על כניסה לביתו של גוי; ומשום כך, ביקש שישוע ירפא ממרחק. המשרת נרפא. בזכות אמונתו הקציין קיבל את גמולו. ישוע הצביע על-כך שהקציין היה אב טיפוס של היום הגדול שבו אנשים מכל רחבי העולם יצטרפו לאבות האומה היהודית במשתה המשיחי.

בנוסף למה שנוכל ללמוד מנס רפואי זה, אנו יכולים לראות כי הפערים התרבותיים העצומים לא הצליחו להרחיק ולהבדיל בין היהודים והקציין הרומי הזה. אילו לקחים נוכל לקחת מסיפור זה על מחויבותינו ללמוד להתעלות על הבדלים תרבותיים ככל שנוכל (במצפון הנקי) בכדי להושיט יד לאחרים?

התמודדות עם שדים

קיראו את לוקס 8:26-39 ומתי 15:21-28. כיצד יכולים סיפורים אלה לעזור לנו להבין את הדרך בה התקשר ישוע עם הגויים? כיצד ניתן להבין את מילותיו של ישוע לאישה הכנענית? ואיזה לקחים צריכים היו התלמידים ללמוד כשראו את ישוע משרת את אלה שלא היו חלק מאנשי הברית?

האזור של הגדריים נשק לחוף המזרחי של הכנרת. אזור זה היה בשליטתה של יוון בעבר, אבל הפך לחלק מהמחוז הרומי של יהודה. האיש במקום זה היה אחוז שד, והדיבוק של שדים בא לידי ביטוי בדרכים מחרידות. הוא באמת נזקק היה לסיוע האלוהי שקיבל. העובדה ששחרור מדיבוק זה התרחש בשטחם של גויים מתאשרת על-ידי מציאותם של החזירים. מעניין לציין את התגובה להפסד הכלכלי כשטבעו החזירים; תושבי העיר ביקשו מישוע לעזוב את שטחם. בתגובה ביקש ישוע שהאיש הנרפא יישאר – היה עליו לתת עדות לבני עמו אודות ישוע; ללא ספק, השינוי שחל בחייו אפילו יותר מדבריו, יהיו לעדות חזקה.

במקרה הבא, ילדה צידונית היתה "מַעֲנָה מְאֹד עַל־יְדֵי שָׂד" (מתי 15:22). אמה, כנענית, איפיינה את כור ההיתוך התרבותי של אזור זה. אבותיה היו כנעניים שנעקרו מאדמתם, כאשר ישראל ירשה אותה תחת מנהיגותו של יהושע בן-נון. כאן, שוב, אנו רואים את ישוע מושיט-יד למי שלא היו חלק מעם ישראל. בשיחה איתה, ישוע השתמש בשפה נוקשה במקצת, והשווה את הלא יהודים לכלבים, אמונתה נבחנה, ונתגלתה נכונות וצניעות לקבל את העזרה שהיתה צריכה.

"הגואל נתרצה. הוא ניסה את אמונתה בו. תוך משא ומתן עימה, הוא הוכיח כי זו שנחשבה למנודה מישראל כבר לא זרה היא אלא ילדה בביתו של אלוהים. כביתו, זכותה לחלוק במתנות האב. ובכך מעניק לה המשיח את בקשתה, ומסיים את השיעור לתלמידיו". (אלן גיי וייט, כמיהת הדורות עמ' 401 בגרסא האנגלית)

השיעור שקבלו היה שבניגוד להבנתם, הבישור הוא לא רק עבור היהודים היא אלא לכל העמים האחרים גם כן.

עשרה מצורעים

קיראו את לוקס 19:11-17. אילו לקחים נמצאים כאן בשבילנו, מבלי להתחשב בלאום או המוצא שלנו?

שימו לב קודם לכל שהאנשים האומללים האלה כולם ידעו על ישוע. הם קראו לו בשם ותואר, והתחננו למעורבותו. עוד מרתק ללמוד שהם לא נרפאו במקום, באותה עת. נאמר להם פשוט ללכת ולהציג עצמם לכוהנים, כמפורט בספר ויקרא 2: 14. העובדה שהם פשוט הסתובבו והלכו לכוהנים הראתה שהם האמינו בו ובכוחו לרפאם. רק השומרוני הביע הערכה למה שישוע עשה. התשעה לא שכחו ללכת אל הכוהנים, אבל הם התרשלו ושכחו להודות למרפא שלהם.

מצויין במקרא שהשומרוני חזר עוד לפני שהגיע לכוהנים. למרות שהטקסט לא אומר שתשעת האחרים היו יהודים, המיקום עושה את זה סביר מאוד; מלבד זאת, העובדה שלוקס במיוחד ציין שהוא היה שומרוני, ושלחבדיל קרא לו ישוע: "הַנְּכָרִי הַזֶּה" (לוקס 18: 17), מגביר את הסבירות כי התשעה האחרים היו יהודים. למרות שבדרך כלל יהודים לא באו במגע עם השומרונים, חוליים התעלה מעל מחסומים אלה.

אסון וטרגדיה נפוצים, מהשאלברטשווייצרכינה "אחוות הסבל", גישרואת הפערה אתני. הצורך המשותף שלהם להטהרות, ריפוי, וגאולה הביאו אותם, באופן קולקטיבי לישוע. בכל זאת, שומרונים וזרים אחרים לא היו המטרה המיידית לפועלו של ישוע "לא שְׁלֵחָתִי אֶלָּא אֶל־הַצֹּאֵן הָאֲבֹדוֹת אֲשֶׁר לְבֵית יִשְׂרָאֵל" (מתי 24: 15). הוא תיכנן בראשונה להקים בסיס איתן לשליחות בקרב היהודים. לכל אורך פועלו, הוא נתן לחסידי ראות לכך שהבשורה צריכה להינתן לכל העולם. למרות שכוונה זו הובהרה רק לאחר תחייתו, עוד לפני כן עשה ישוע דברים שהיה בהם להרחיב אופקם ולדרוש ממוחם של התלמידים לאמץ את הרעיון ששליחות לעולם היא שתהיה משימתם העיקרית.

למרות שכל האנשים האלה הראו אמונה, רק אחד סב על כנו והודה לאדון על מה שקיבל. מה זה בא ללמד אותנו על חשיבות השבח וההודיה לאמונתנו? בעבור אילו דברים עלינו להיות אסירי תודה? חישבו עד כמה תוכלו להיות מאושרים אם תהגו גם כל הזמן, ואיזו דרך טובה יותר מאשר על-ידי הודיה לאלוהים על כל מה שאנו צריכים להיות אסירי תודה לו?

היוונים וישוע

”ובתוך העלים להשתחות בָּחַג אֲנָשִׁים יוֹנִים. וַיִּקְרְבוּ אֶל פִּילְפּוֹס אִישׁ בֵּית-צִיְדָה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ הַגָּלִיל וַיִּשְׁאַלוּ מִמֶּנּוּ לֵאמֹר אֲדֹנָי חֲפְצֵנוּ לְרְאוֹת אֶת-יְשׁוּעַ. וַיָּבֵא פִילְפּוֹס וַיִּגְדֵל אֶל-אֲנָדְרִי וְאֲנָדְרִי וּפִילְפּוֹס הִגִּידוּ אֶל-יְשׁוּעַ. וַיַּעַן אוֹתָם יְשׁוּעַ וַיֹּאמֶר בָּאָה הַשְּׁעָה שְׂוִיפָאָר בֶּן-הָאֵדֶם.” (יוחנן 23-20:12). כיצד עוזר לנו אירוע זה להבין את השוועה שבאה מעומק ליבם של אנשים בכל מקום לישועה, לתקווה, ולתשובות שניתן למצוא רק בישוע?

נראה שיוונים אלה היו מן המתגיירים ליהדות, שכן הם באו לירושלים בחגים שדרשו עלייה לרגל. פרשנים ציינו כי יוונים אלה הלכו לפיליפוס, שלמרות היותו יהודי, שמו היה יווני, מרכיב שאולי משך אותם אליו. וכך, בעוד פועל משיחי חלוצי ניתן להשגה על-ידי שליחים זרים בעלי רגישות תרבותית אוהדת והבנה של הנפשות שהם רוצים להשיג למען המשיח, רוב העבודה הפורצת דרך היעילה ביותר נעשית על-ידי אנשים בעלי רקע דומה לאנשי היעד.

היוונים הגיעו רק מספר ימים לפני עליבתו של ישוע. ללא ספק הם היו מופתעים מדבריו על הסבל שלו, מותו, ונצחונו הסופי. (הקול מן השמים נתן להם משהו לחשוב עליו). ישוע היה מעודד בשל רצונם "לְרְאוֹת" אותו. הגישה שלהם סימנה את תחילתו של בישור אוניברסלי. זה נצפה מראש אפילו על ידי הפרושים, שקראו: "כָּל-הָעוֹלָם נִמְשָׁךְ אַחֲרָיו!" (יוחנן 19:12).

אנחנו רואים כאן אנשים שמחוץ למעגל היהדות, הרוצים לבוא לישוע. זהו סימן גדול שהעולם היה מוכן למוות המכפר שלו! יוונים אלה, המייצגים את המדינות, השבטים, ועמי העולם, נמשכו אליו. בקרוב ימשוך קורבן המשיח אנשים מכל הארצות ובכל העיתות שלאחר מכן אליו (פסי' 32). התלמידים ימצאו עולם המוכן לקבל את הבשורה. קיראו את יוחנן 32-20:12. מה אומר ישוע על אובדן החיים שלך על-מנת לשומרם? מדוע הוא אומר את זה בהקשר המיידי? כיצד חווית את מילותיו כאן?

לימוד נוסף: "וְאֵנִי אָמַר לָכֶם רַבִּים יָבֹאוּ מִמִּזְרַח וּמִמַּעֲרֹב וְיֹסְבוּ עִם-אֲבְרָהָם וַיִּצְחָק וַיַּעֲקֹב בְּמַלְכוּת הַשָּׁמַיִם. אֲבָל בְּנֵי הַמַּלְכוּת הַזֶּה יִגְרְשׁוּ אֶל-הַחֶשֶׁךְ הַחִיצוֹן שֶׁם תִּהְיֶה הַיְלָלָה וְחֲרוֹק הַשָּׁנַיִם." (מתי 11,12:8).

למרות שמילים אלה נאמרו בהקשר מסוים, בהתייחסות לאנשים מסוימים, אל לנו להחמיץ את הנקודה העיקרית. מי שכבר ניתנו להם זכויות רבות, ויתרונות גדולים במונחים של רוחניות ותיאולוגיה אמיתית, צריכים להיות זהירים. קל להיות שאננים בנוגע לאמיתות שכבר ניתנו לנו, אמיתות שבחלק מהמקרים אף אחד אחר לא מלמד או דורש. ראשית, עלינו לוודא שאנחנו שומרים את עצמנו מעוגנים באמיתות אלה; ואחר כך, עלינו להיות מוכנים ללמד אמיתות אלה לחסרי הידע.

שאלות לדיון:

1. קורבן המשיח הראה לנו את האוניברסליות המוחלטת של האנושות כולה. לפני אלוהים כולנו חטאים, וכולנו צריכים חסד לישועה. עם זאת, קבוצות רבות לעתים קרובות רואות עצמן כעליונות. זה מצוי וקיים לאורך כל ההיסטוריה. מה לגביך? מוצאך האתני, מיקומך בחברה, מבחינה כלכלית, או קבוצה תרבותית? באילו דרכים אתם מטפחים ושומרים בלב תחושת עליונות על אחרים השונים מכם? מה כל-כך רע בהתנהגות שכזאת, וכיצד נוכל ללמוד למרגלות קורבן המשיח כיצד לשנות זאת?
2. האישה ליד הבאר חזרה והעידה לאנשים מהכפר שלה אודות ישוע. מה זה מלמד אותנו על שליחות והחשיבות של שימוש באלה שהם בני אותה תרבות מסוימת על-מנת להשיג נפשות למען ישוע?
3. היוונים רצו לראות את ישוע. אין ספק שהם שמעו עליו או שבעצמם ראו חלק מן הדברים שעשה. ישוע נמצא כעת בשמיים, והקהילה, אנשיו, מייצגים אותו כאן עלי אדמות. מה זה אומר לנו בקשר לאורח חיינו והעדויות המסויימת שאנו נותנים?